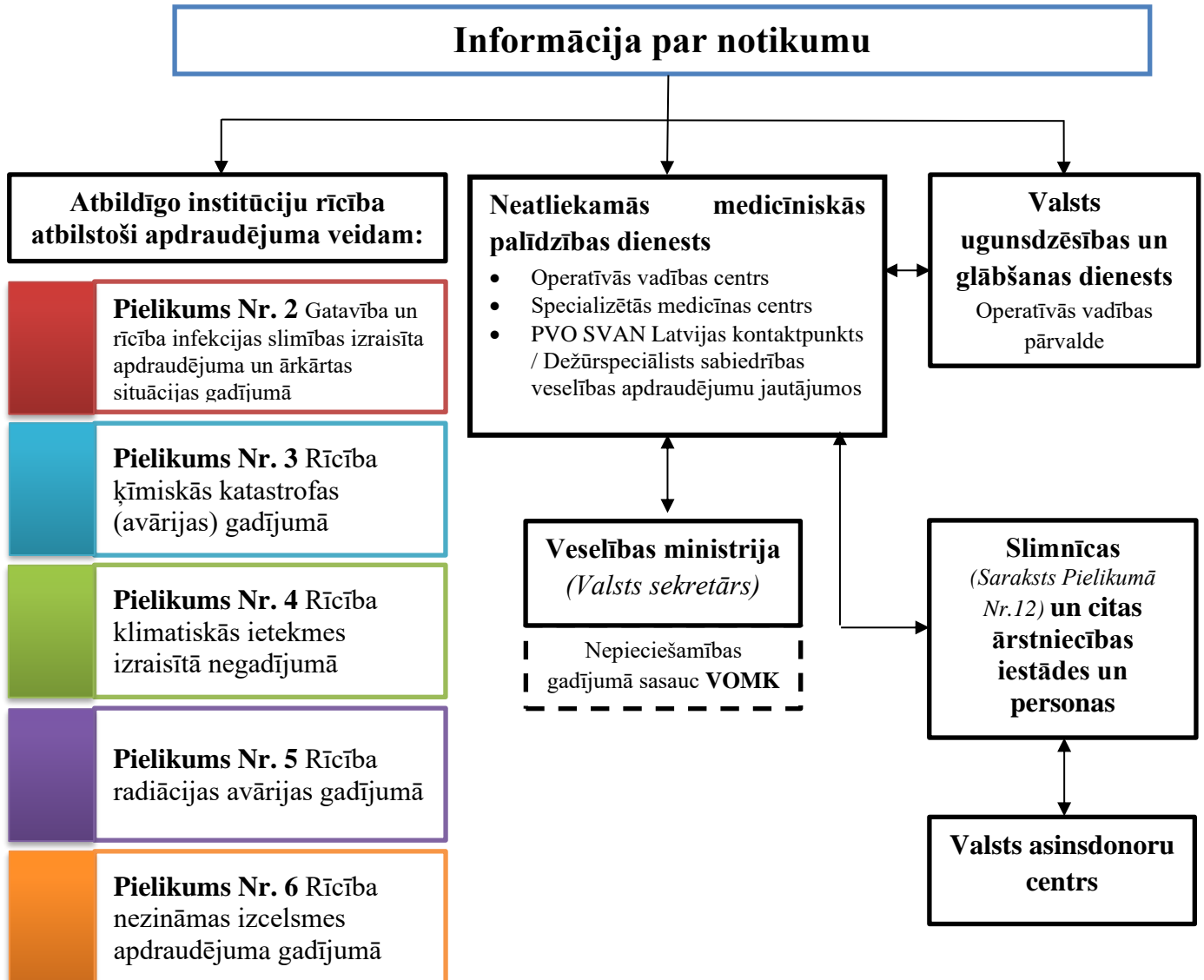

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

RĪCĪBA ĀRKĀRTAS MEDICĪNISKĀ SITUĀCIJĀ AR DAUDZ CIETUŠAJIEM

1. Informācijas apmaiņas un reaģēšanas aktivizācijas shēma

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

1. Atbildības un rīcības pasākumi ārkārtas medicīniskā situācijā ar daudz cietušajiem

Izpildītājs	Atbildība un rīcības pasākumi	Piezīmes
<p>Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (NMP dienests)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veic informācijas apmaiņu ar iesaistītajām institūcijām, tai skaitā ar slimnīcām, aktivizējot KM sistēmu. • Nodrošina NMP brigāžu darba koordinēšanu un operatīvo vadību, sniedzot NMP un koordinējot cietušo hospitalizācijas plūsmu. • Nepieciešamības gadījumā nozīmē vadības ārstu, kas vada, organizē un koordinē NMP sniegšanu notikuma vietā. • Sadarbojas ar notikumā iesaistītajām institūcijām. • Apkopo informāciju par notikumu. • Nodrošina specializētās NMP sniegšanas darba koordinēšanu, nepieciešamības gadījumā organizē brigāžu un ārstu speciālistu nosūtīšanu uz slimnīcām. • Pēc vajadzības piesaista papildus resursus (NMP brigādes, specializētās NMP brigādes un ārstus, medikamentu un medicīnisko aprīkojuma rezerves) un ierobežo ikdienas NMP izsaukumu apkalpošanu, saglabājot NMP sniegšanas nodrošināšanu cilvēkiem dzīvībai bīstamās situācijās. • Nepieciešamības gadījumā organizē un koordinē NBS Gaisa spēku un/vai Valsts robežsardzes gaisa kuģu iesaistīšanu pacientu medicīniskajai transportēšanai. • Nepieciešamības gadījumā NMP dienesta direktors dod atļauju izmantot NMP dienesta glabāšanā esošās VMR savu pilnvaru ietvaros. • Nepieciešamības gadījumā sagatavo izsniegšanai vai izsniedz VMR. • Veic hospitalizēto uzskaiti un uztur informāciju par pacientu aprūpes pēctecību stacionāros. • Izveido informācijas biroju saziņai ar iedzīvotājiem par notikumu un veselības aizsardzības pasākumiem. Informāciju par cietušajām/saslimušajām personām sniedz, ievērojot personu datu aizsardzību, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem • Sagatavo informāciju VOMK. 	<p><i>Nodrošina NMP dienesta rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar NMP dienesta iekšējo kārtību.</i></p>

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

<p>Veselības ministrija (VM)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinē ĀS iesaistīto veselības nozares institūciju darbību. • Apkopo informāciju par ĀS attīstības gaitu un sagatavo priekšlikumus VOMK par ĀS reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem. • Apkopo informāciju un sniedz priekšlikumus VOMK par VMR iesaistīšanu un izmantošanu, kā arī par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS. • Organizē un koordinē komunikācijas pasākumus, tai skaitā informācijas centra izveidi, nodrošinot vienotu komunikāciju starp VM padotības iestādēm/slimnīcām un sadarbību ar citu nozaru institūcijām. <p>• VM Valsts sekretāra (VOMK priekšsēdētājs) uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informē veselības ministru; - ja nepieciešama veselības nozares institūciju darbības koordinēšana ĀS vai to tiešu draudu gadījumā, sasauk VM ārkārtas vadības grupu, kurā pēc nepieciešamības var iesaistīt VM padotības iestāžu un slimnīcas pārstāvjus, ņemot vērā apdraudējuma veidu un iesaistīto institūciju atbildību; - pēc savas vai cita VOMK locekļa iniciatīvas lemj par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu; - uzdod VM atbildīgajam departamentam organizēt VOMK locekļu sasaukšanu un informēt VM Komunikācijas nodaļas vadītāju par VOMK darba organizēšanu; - nosaka VOMK darbības vietu; - vada VOMK sēdes, nodrošina VOMK sēžu protokolēšanu un informācijas sagatavošanu veselības ministram par VOMK pieņemtajiem lēmumiem; - informē veselības ministru par ĀS pārvaldīšanu un seku likvidēšanas gaitu, un par VOMK pieņemtajiem lēmumiem. 	<p><i>Nodrošina VM rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām institūcijām saskaņā ar VM iekšējo kārtību.</i></p>
<p>Valsts operatīvā medicīniskā komisija (VOMK)</p>	<p>• VOMK uzdevumi ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā:</p>	<p><i>Atbilstoši 2011.gada 13.decembra MK noteikumiem Nr. 956 "Valsts operatīvās</i></p>

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

	<ul style="list-style-type: none"> - pieņem koordinējošus, veselības nozares institūcijām saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā; - izvērtē informāciju par ĀS, tās rašanās cēloņiem, attīstības gaitu, resursu pieejamību, veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem; - ja nepieciešams, izveido Mēdiju informācijas centru, kas sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par ĀS; - sagatavo priekšlikumus veselības ministram par VMR iesaistīšanu un izmantošanu ĀS; - sagatavo un sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS; - izvērtē ārvalstu un starptautisko organizāciju piedāvātās medicīniskās palīdzības lietderību ĀS; - izvērtē un sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ĀS pārvaldīšanas pasākumu nodrošināšanai/veikšanai. • VOMK locekļu uzdevumi, ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā, atbilstoši pārstāvētās iestādes/slimnīcas kompetencei: <ul style="list-style-type: none"> - veic riska novērtējumu; - izvērtē resursu pieejamību; - nodrošina ĀS monitoringu, analīzi; - sniedz priekšlikumus veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem; - sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, tai skaitā pēc ĀS seku likvidēšanas; - pēc ĀS atcelšanas izvērtē veiktos ĀS seku likvidēšanas pasākumus un atbilstoši kompetencei sniedz priekšlikumus KM sistēmas pilnveidošanai. 	<p><i>medicīniskās komisijas nolikums”</i></p>
<p>Slimnīcas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Slimnīca darbojas saskaņā ar slimnīcas vadītāja izsludināto reaģēšanas režīmu. 	<p><i>Nodrošina slimnīcas rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām</i></p>

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

	<ul style="list-style-type: none"> • Organizē cietušo (saslimušo) uzņemšanu neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai un ārstēšanai slimnīcā. • Nodrošina OVG darbu, koordinē slimnīcas personāla darbu. • Nodrošina informācijas apmaiņu ar NMP dienestu, VM valsts sekretāru un citām notikuma pārvaldīšanā iesaistītām institūcijām. • Nepieciešamības gadījumā veic izmaiņas ikdienas darba režīmā: <ul style="list-style-type: none"> – nepieciešamības gadījumā apziņo un organizē papildus personāla piesaisti; – neuzsāk plānveida operācijas; – pārtrauc pacientu plānveida uzņemšanu un uzsāk slimnieku izrakstīšanu vai pārvešanu uz citu ārstniecības iestādi vai pagaidu uzturēšanās vietu. • Pacientu pārvešanas (evakuācijas) gadījumā nosaka pacientu evakuācijas vadītāju (pārvešanas koordinatoru), informē NMP dienestu un pašvaldību; organizē pacientu pārvešanu atbilstoši šķirošanas prioritātēm. • Informē NMP dienestu par nepieciešamību iesaistīt papildus resursus no VMR. • Informē pašvaldības CAK, VUGD, VP par nepieciešamā atbalsta sniegšanu situācijas pārvaldīšanai. • Nodrošina slimnīcas apsardzi un kārtību slimnīcas teritorijā, organizē staigājošo pacientu, apmeklētāju un transporta plūsmas regulēšanu. Atbrīvo piebraukšanas un aizbraukšanas ceļus Uzņemšanas nodaļai, ja nepieciešams organizē papildus piebraukšanas/aizbraukšanas ceļus. • Organizē informācijas sniegšanu cietušo piederīgajiem, un, ja nepieciešams, plašsaziņas līdzekļiem. 	<p><i>institūcijām saskaņā ar Slimnīcas KM plānu.</i></p>
<p>Citas ārstniecības iestādes un ārstniecības personas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošina NMP slimnīcām atbalsta funkciju atbilstoši noslēgtajiem sadarbības līgumiem, nepieciešamības gadījumā sniedz/nodrošina medicīnisko palīdzību cietušajiem. 	
<p>Valsts asinsdonoru centrs (VADC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvalda valsts vienoto asins komponentu krājumu, nodrošinot ārstniecības iestādes ar 	<p><i>Nodrošina VADC rīcību un sadarbību ar citām iesaistītajām</i></p>

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

	<p>nepieciešamiem asins komponentiem ārkārtas situācijās.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošina VADC resursu iesaisti un rīcību saskaņā ar VADC KM plānu. • Informē sabiedrību par pasākumiem, kas veicami iedzīvotājiem, lai nodrošinātu VADC darbību asins komponentu sagatavošanā vienotā asins komponentu krājuma nodrošināšanā ārkārtas situācijā. • Sadarbojas ar ārkārtas situācijas pārvaldīšanā iesaistītajām kompetentajām institūcijām savas darbības plānošanas un koordinēšanas nolūkos. 	<p><i>institūcijām saskaņā ar VADC KM plānu.</i></p>
<p>Nepieciešamības gadījumā ĀS pārvaldīšanā tiek iesaistīti NVD, ZVA, VTMEC saskaņā ar VKM plāna 52. punktā noteiktajiem uzdevumiem.</p>		
<p>Sadarbības institūcijas</p>		
<p>Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstoši kompetencei vada reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumus notikuma vietā atkarībā no katastrofas veida. • Izstrādā ieteikumus iedzīvotāju rīcībai iespējamās katastrofas gadījumā. • Izmantojot plašsaziņas līdzekļus, sniedz informāciju katastrofas skarto vai apdraudēto teritoriju iedzīvotājiem par katastrofu, tās draudiem un pasākumiem bīstamības novēršanai vai samazināšanai. • Dod norādījumus reaģēšanā iesaistītajām institūcijām, kā arī fiziskajām personām par rīcību notikumu vietā. 	
<p>Valsts policija (VP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās bīstamajā zonā esošo iedzīvotāju brīdināšanā par apdraudējumu un rīcību avārijas zonā. • Nodrošina notikuma vietas norobežošanu, apsardzi un sabiedriskās kārtības uzturēšanu. • Piedalās iedzīvotāju evakuācijā. • Nodrošina transporta kustības regulēšanu. • Sniedz pirmo palīdzību saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. • Nodrošina bojā gājušo cilvēku identificēšanu un uzskaiti, organizē transportēšanu uz Valsts Tiesu 	

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

	medicīnas ekspertīzes centru.	
Nacionālie bruņotie spēki (NBS)	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās preventīvo un reaģēšanas pasākumu veikšanā. • Piedalās neatliekamo ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos. • Sniedz pirmo palīdzību. • Piedalās iedzīvotāju un materiālo vērtību evakuācijā un apsardzē. • Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos. • Sniedz atbalstu VP nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību. • Pēc NMP dienesta pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot NBS Gaisa spēku gaisa kuģus. 	
Valsts robežsardze (VRS)	<ul style="list-style-type: none"> • Pēc NMP dienesta pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot VRS gaisa kuģus. • Sniedz pirmo palīdzību Latvijas Republikas pierobežas joslā. • Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos. 	
Pašvaldības	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošina iedzīvotāju evakuāciju no katastrofas apdraudētajām vai skartajām teritorijām, kā arī šo iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu un sociālo aprūpi. • Savu iespēju robežās nodrošina katastrofas pārvaldīšanā iesaistītajām valsts un pašvaldības institūciju amatpersonām, juridiskajām un fiziskajām personām piemērotus darba un sadzīves apstākļus. • Organizē psihosociālo, tai skaitā psiholoģisko atbalstu cietušajiem vai viņu tuviniekiem. 	<i>Atbilstoši CAKP likuma 11.pantam, pašvaldību CAP un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam</i>

2. NMP sniegšanas organizēšana notikuma vietā

2.1. NMP sniegšanas organizēšanas vadība notikuma vietā

NMP sniegšanu notikuma vietā vada, organizē un koordinē NMP dienesta **vadības ārsts**. Par vadības ārstu kļūst pirmās notikuma vietā ieradušās NMP brigādes vadītājs (ārsts vai ārsta palīgs).

Vadības ārsts darbojas glābšanas darbu vadītāja operatīvā vadībā. Vadības ārsts pats tieši nepiedalās NMP sniegšanā. Par vadības ārstu kļuvušais pirmās NMP brigādes vadītājs pilda savas funkcijas līdz pilnīgai situācijas atrisināšanai notikuma vietā vai līdz brīdim, kad tas tiek nomainīts ar citu ārstniecības personu.

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

Vadības ārstam jābūt atšķirības zīmei - vestei ar atstarojošu uzrakstu „Vadības ārsts”.

Vadības ārsts notikuma vietā pilda savas funkcijas līdz brīdim, kamēr visiem cietušajiem, kuriem tas nepieciešams, ir sniegta NMP. Vadības ārsts, pēc pārliecināšanās par to, ka notikuma vietā nav cietušo, un pēc saskaņošanas ar glābšanas darbu vadītāju, un ar NMP dienesta Operatīvās vadības centra (turpmāk – OVC) atļauju atstāj notikuma vietu.

Lai nodrošinātu NMP sniegšanas organizāciju ĀMS, notikuma vieta tiek sadalīta noteiktās zonās (Tabula Nr.1, „Notikuma vietas sadalījums”).

Tabula Nr.1 **Notikuma vietas sadalījums**

Notikuma vieta	Vieta, kur ir noticis negadījums un tās apkārtnē.
Bīstamā zona	Apvidus, kurā atrodies cietušajiem vai palīdzības sniedzējiem, pastāv veselības kaitējuma vai dzīvības apdraudējuma risks.
Vadības postenis	Vieta ārpus bīstamās zonas, no kuras tiek vadīti glābšanas darbi.
Vieta neievainotajiem	Vieta ārpus bīstamās zonas, kura tiek ierādīta neievainotajiem.
Vieta cietušajiem	Vieta ārpus bīstamās zonas, kur tiek nogādāti cietušie, lai sniegtu tiem NMP saskaņā ar prioritātēm.
Vieta bojā gājušiem (mirušajiem)	Vieta ārpus bīstamās zonas, kurā tiek novietoti mirušie pirms to transportēšanas uz Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centru.
Evakuācijas vieta	Vieta ārpus bīstamās zonas, no kurienes cietušie tiek evakuēti no notikuma vietas un kas atrodas pēc iespējas tuvāk ceļam.
Helikoptera nosēšanās vieta	Laukums vismaz 50m x 50m un atrodas vismaz 100 m no vietas cietušajiem.

Vadības ārsts kopā ar glābšanas darbu vadītāju nosaka cietušo izvietošanas un evakuācijas vietas, vietu mirušajiem, kā arī lemj par papildu resursu piesaistīšanu cietušo transportēšanai.

2.2. Cietušo/saslimušo transportēšana

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

Cietušo transportēšanai uz ārstniecības iestādēm tiek izmantoti galvenokārt operatīvie medicīniskie transportlīdzekļi. Ņemot vērā cietušo skaitu, var tikt piesaistīti arī citi sauszemes vai gaisa transporta līdzekļi.

Nepieciešamības gadījumā NMP dienests organizē helikoptera piesaistīšanu cietušo, medicīniskā personāla un medicīniskā aprīkojuma transportēšanai. Helikoptera nosēšanās vietu (Pielikums Nr.9) un cietušo nogādāšanu uz glābšanas helikopteru organizē vadības ārsts kopā ar glābšanas darbu vadītāju.

Saskaņā ar vienošanos var iesaistīt NBS transporta līdzekļus. NBS Gaisa spēku Aviācijas bāzes un/vai VRS glābšanas helikopteru var izmantot cietušo transportēšanai no notikuma vietas, ja tā nav pieejama pa sauszemi vai cietušos no notikuma vietas nav iespējams evakuēt pa sauszemi.

Katra cietušā hospitalizācijas vietu NMP brigādes vadītājs saskaņo ar NMP dienesta OVC. Slimnīca organizē cietušo uzņemšanu.

Ja slimnīcas resursi ir nepietiekami, lai uzņemtu cietušos, tai ir pienākums par to ziņot NMP dienesta OVC, kas turpmāk koordinē pacientu transportēšanu uz citām ārstniecības iestādēm, kur iespējams nodrošināt nepieciešamo medicīnisko palīdzību.

2.3. Bojā gājušo (mirušo) transportēšana

Bojā gājušo (mirušo) cilvēku vai to ķermeņa daļu transportēšanu no notikuma vietas uz Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centru organizē Valsts policija (turpmāk – VP), izmantojot līgumattiecībās esošas organizācijas transportu.

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

3. Cietušo šķirošana

3.1. Cietušo šķirošanas process

Cietušo šķirošana ir process, kurā cietušie tiek sadalīti grupās, atkarībā no traumu smaguma, ar mērķi noteikt katra prioritāti, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu pieejamos resursus NMP sniegšanai, transportēšanai un ārstēšanai.

Cietušo šķirošana ir pirmais etaps NMP nodrošināšanā notikuma vietā nelaimes gadījumos ar daudz cietušajiem vienlaicīgi ĀS/katastrofās. Cietušo šķirošana tiek veikta, kad cietušo skaits pārsniedz vienlaicīgas NMP sniegšanas un transportēšanas iespējas visiem cietušajiem.

Cietušo šķirošanu veic ārstniecības persona (ārsts/ārsta palīgs), kura notikuma vietā ir ieradusies pirmā vai vadības ārsta nozīmēta visvairāk pieredzējusi ārstniecības persona, kura atrodas notikuma vietā (šķirošanas ārsts). Cietušo šķirošanu veic notikuma vietā un ārstniecības iestādē atbilstoši prioritātes grupai. Cietušo prioritātes grupas apzīmē ar krāsām, izmantojot šķirošanas kartes. Ja šķirošanas karšu nav, var izmantot citus krāsainus apzīmējumus, ievērojot šķirošanas prioritāšu krāsas.

3.2. Prioritāšu grupas un to raksturojums

Šķirošanas procesā cietušie tiek iedalīti četrās **prioritāšu grupās** atbilstoši to raksturojumam:

1. prioritāte – neatliekama (nevar gaidīt)

Prioritātes krāsa – sarkana

Neatliekama prioritāte ir cietušajiem, kuriem ir apdraudēta dzīvība un kuriem nepieciešama tūlītēja dzīvībai svarīgo funkciju stabilizācija un tūlītēja medicīniskā transportēšana uz atbilstošu slimnīcu. Šajā prioritātes grupā ietilpst cietušie, kuriem:

- ir bezsamaņa;
- traucēta elpošanas ceļu caurlaidība un elpošana (smok, gārdz);
- nav pulsa uz radiālās artērijas.

2. prioritāte – augsta (var gaidīt)

Prioritātes krāsa – dzeltena

Augsta prioritāte ir cietušajiem, kuru dzīvība nav tieši apdraudēta, bet kuriem ir smagas/vidēji smagas traumas, nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība un medicīniskā transportēšana uz slimnīcu (4 stundu laikā).

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

3. prioritāte – zema (jāgaida)

Prioritātes krāsa – zaļa

Zema prioritāte ir viegli cietušajiem, kuriem nav vispārēju fizioloģisku traucējumu un kuriem iespējama ambulatora ārstēšana vai ārstēšanu slimnīcā var atlikt līdz 24 stundām.

4. prioritāte – viszemākā

Prioritātes krāsa – melna

Šajā grupā ietilpst bojā gājušie (mirušie). ĀMS šajā grupā tiek iekļauti arī mirstošie, kuriem resursu trūkuma dēļ iespēju robežās sniedz simptomātisku ārstēšanu.

Valsts katastrofu medicīnas plāns 2020

3.3.Cietušo šķirošanas algoritms

Cietušo šķirošanu veic saskaņā ar cietušo šķirošanas algoritmu (Attēls Nr.2).

Attēls Nr.2. Cietušo šķirošanas algoritms

